

**Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Організація торгівлі

(повна назва навчальної дисципліни)

для підготовки
студентів ступеня
вищої освіти

бакалавр

бакалавр чи магістр

року набору

2019

галузі знань

07 Управління та адміністрування

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності

075 Маркетинг

(шифр і найменування спеціальності)

освітня програма

Маркетинг

назва освітньої програми / спеціалізації

академічні групи

MP-19

статус дисципліни

обов'язкова

обов'язкова чи вибіркова

Харків, 2021 рік

Розробник:

Пак Аліна Володимирівна,
викладач кафедри маркетингу, менеджменту та
торговельного підприємництва, кандидат
технічних наук

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

Гарант освітньої програми

Невертій Ганна Сергіївна,
доцент кафедри маркетингу, менеджменту та
торговельного підприємництва, кандидат
економічних наук, доцент

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
маркетингу, менеджменту та торговельного підприємництва

назва кафедри

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії інституту,
протокол від 17.05.2021 р. № 7.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація торгівлі» розроблена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 075 «Маркетинг» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Метою викладання навчальної дисципліни є отримання загальних та професійних компетентностей з організації торгівлі, формування у студентів спеціальних теоретичних знань з питань організації торгівлі та набутті навичок їх практичного використання на підприємствах торгівлі в сучасних умовах господарювання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є структурно-територіальна організація роздрібної та оптової торгівлі, торговельні, складські об'єкти, їх функції та торгово-технологічні процеси.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення навчальної дисципліни ґрунтуються на знаннях навчальних дисциплін «Соціологія», «Управління продажем та мерчандайзинг», «Поведінка споживачів» та є основою для подальшого засвоєння професійної навчальної дисципліни «Електронна торгівля». Знання, які студенти отримують при вивченні дисципліни, в подальшому можуть бути використані при підготовці до кваліфікаційного екзамену та атестації.

Мова викладання – українська.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами:

загальних компетентностей:

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями на основі абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області, розуміння професійної діяльності, наполегливість і визначеність щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 9. Здатність працювати в команді;

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

ЗК 11. Здатність працювати в міжнародному контексті;

фахових компетентностей:

ФК 13. Здатність планування і провадження ефективної маркетингової діяльності ринкового суб'єкта в кросфункціональному розрізі;

програмних результатів навчання:

ПРН 3. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері маркетингу;

ПРН 13. Відповідати за результати своєї діяльності, виявляти навички підприємницької та управлінської ініціативи;

ПРН 14. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані маркетингові рішення.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність, функції і завдання організації торгівлі

Сутність і зміст поняття «торгівля». Етапи розвитку та загальна характеристика торгівлі, як системи. Методологія дисципліни, її основні методи. Поняття внутрішньої торгівлі. Основи організації внутрішньої торгівлі. Об'єкт і предмет дисципліни «Організація торгівлі». Зміст організації торгівлі. Закони організації. Принципи організації торгівлі. Функції та завдання дисципліни з формування цілісної системи знань, умінь та навичок студентів.

Тема 2. Організаційна та функціональна структура торгівлі

Теоретичні основи організації торгівлі. Суб'єктний склад сфери торгівлі. Організаційна структура сфери торгівлі та характеристика її основних складових елементів. Типологія організацій торгівлі. Організаційні форми торгівлі. Організаційно-правові форми підприємств торгівлі в умовах ринкової економіки. Функціональна структура торгівлі. Соціальні форми торгівлі і перспективи їх розвитку в умовах ринкових відносин. Інноваційний розвиток торгівлі як важлива передумова ефективного функціонування сфери товарного обігу.

Тема 3. Організаційні основи функціонування роздрібною торгівлі

Поняття, роль і сутність оптової та роздрібною торгівлі в умовах ринку. Роздрібні торговельні об'єкти: їх класифікація та види. Визначальні фактори розвитку роздрібною торговою мережі. Критерії та показники оцінки стану розвитку роздрібною торговою мережі. Види дистанційної та немагазинної торгівлі, їх роль у розвитку торговельних операцій. Типи магазинів та їхніх об'єднань. Принципи розміщення роздрібних торговельних підприємств. Методичні підходи щодо визначення потреби у торгових об'єктах та їх розміщення. Організація торговельної мережі в зарубіжних країнах. Вимоги до організації діяльності підприємств роздрібною торгівлі. Ліцензування та патентування торговельної діяльності.

Тема 4. Основи проектування і будівництва магазинів та організація торговельно-технологічних процесів

Організація проектування, будівництва, реконструкції та ремонту торговельних об'єктів. Зміст торговельно-технологічного процесу в магазині. Класифікація торгових приміщень, основні вимоги до їх облаштування. Організація процесу продажу товарів і обслуговування покупців у магазинах. Вимоги до облаштування та планування торговельного залу магазину. Формування асортименту товарів у магазині. Класифікація торговельних послуг. Техніко-економічні показники використання приміщень. Основні шляхи подальшого розвитку роздрібною торгівлі в Україні.

Тема 5. Позамагазинні форми роздрібною продажу товарів

Позамагазинні форми продажу товарів, їх соціально- економічне значення. Поняття дрібно-роздрібною торговельної мережі, її класифікація. Організація пересувної торгівлі. Види пересувної торгівлі: розносна та розвізна торгівля. Позамагазинні форми роздрібною продажу товарів на замовлення покупців. Порядок продажу товарів через дрібно-роздрібну торговельну мережу.

Організація ярмаркової торгівлі. Нові форми позамагазинного продажу товарів. Зарубіжний досвід розвитку напівстаціонарної та пересувної дрібнороздрібною торговельною мережі. Посилкова торгівля.

Тема 6. Організація торговельного обслуговування покупців

Порядок здійснення торговельної діяльності. Основний зміст нормативних актів, які регулюють торговельну діяльність. Основні правила роботи магазинів, дрібно роздрібною торговельною мережі, фірмових магазинів. Система торговельного обслуговування, її сутність, зміст та принципи організації. Норми та правила торговельного обслуговування населення, їх зміст. Правила продажу основних груп продовольчих і непродовольчих товарів. Захист прав споживачів у торгівлі. Гарантії прав споживачів щодо якості товарів, послуг в торгівлі. Правила і порядок повернення та/або обміну товарів. Державний і громадський контроль за виконанням нормативних актів щодо забезпечення належного торговельного обслуговування населення. Культура торгівлі та показники її рівня. Система органів захисту прав споживачів.

Тема 7. Організаційні основи діяльності підприємств оптової торгівлі. Види посередників в оптовій торгівлі та їхні функції

Сутність та поняття «оптова торгівля», «посередницька діяльність», «оптовий посередник», «оптовий торговий посередник». Визначальні фактори необхідності і подальшого розвитку оптової торгівлі. Сутність і завдання оптової торгівлі в умовах соціально-орієнтованої ринкової економіки. Функції оптової торгівлі. Основні напрями розвитку оптової торгівлі. Організація оптової торгівлі в країнах ринкової економіки. Види оптових підприємств. Класифікація оптових торговельних підприємств. Місце товарних бірж і аукціонів в оптовій закупівлі споживчих товарів. Торгово-технологічні функції оптових торговельних підприємств. Договірні відносини при оптових закупівлях. Законодавчо-нормативна база, що регулює види оптових посередників в оптовій торгівлі. Функції та послуги посередників оптової ланки. Посередництво як вид підприємницької діяльності. Роль, функції та класифікація оптових посередників.

Тема 8. Організація товаропостачання роздрібною торговою мережі

Сутність і основні вимоги до організації товаропостачання. Основні принципи товаропостачання роздрібних торговельних об'єктів. Форми та методи товаропостачання. Фактори, що впливають на організацію товаропостачання. Господарські зв'язки суб'єктів роздрібною торгівлі з постачальниками товарів. Централізований і децентралізований методи товаропостачання роздрібною торговельною мережі. Формування маршрутів і графіків завезення товарів. Організація товароруку.

Тема 9. Складська мережа

Поняття товарного складу та складського господарства. Роль та функції складів в процесі товарного обігу. Класифікація та характеристика товарних складів. Розміщення товарних складів. Види складських приміщень, їх взаємозв'язок. Методичні підходи щодо визначення потреби у складах та їх розміщення. Техніко-економічні показники використання складів. Організація праці на складах.

Тема 10 Організація технологічних процесів на складах

Суть складського технологічного процесу, принципи його організації та складові частини. Порядок отримання вантажів від органів транспорту. Організація приймання товарів за кількістю та якістю на товарному складі. Розміщення та раціональне зберігання товарів на складі, шляхи скорочення товарних збитків. Комплектування партій товарів. Організація відбору товарів оптовим покупцем, відпускання товарів зі складу.

Тема 11. Організація і технологія тарних операцій в торгівлі

Поняття упаковки та тари, їх роль в процесі обігу товарів. Вимоги, що висуваються до тари. Класифікація та основні види тари. Стандартизація тари та її основні завдання. Уніфікація тари. Маркування тари, види маркування. Організація обігу тари в торгівлі. Тенденції розвитку світової пакувальної індустрії. Шляхи розвитку пакувальної галузі України та скорочення витрат і втрат по упаковці. Поняття тарообігу: організація приймання, відкриття, зберігання та повернення тари.

Тема 12. Організація перевезень торговельних вантажів і транспортно-експедиторського обслуговування

Роль транспорту у перевезенні товарів та його види. Організація управління транспортом. Планування перевезень товарів. Організація перевезень вантажів різними видами транспорту. Особливості організації перевезення товарів водним та авіаційним транспортом. Організація транспортно-експедиційного обслуговування підприємств торгівлі.

Тема дисципліни	Обсяг у годинах																									
	денна форма										заочна форма															
	повна					скорочена					повна					скорочена										
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				усього	у тому числі				усього	у тому числі									
Л		СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ		СРС	Л	СЗ	ПЗ		ЛЗ	СРС	Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС			
товаропостачання роздрібної торгової мережі.																										
Тема 9. Складська мережа.	15	2		2		11																				
Тема 10. Організація технологічних процесів на складах.	14	2		2		10																				
Тема 11. Організація і технологія тарних операцій в торгівлі.	14	2		2		10																				
Тема 12. Організація перевезень торговельних вантажів і транспортно-експедиторського обслуговування.	14	2		2		10																				
Усього годин / кредитів ECTS	180/6	28		28		124																				

Навчальні матеріали з освітнього компоненту доступні на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: <https://edu.htei.kh.ua/enrol/index.php?id=841>

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Сутність, функції і завдання організації торгівлі

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5].

1. Етапи розвитку та загальна характеристика торгівлі, як системи.

Тема 2. Організаційна та функціональна структура торгівлі

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5].

1. Соціальні форми торгівлі і перспективи їх розвитку в умовах ринкових відносин.

2. Інноваційний розвиток торгівлі як важлива передумова ефективного функціонування сфери товарного обігу.

Тема 3. Організаційні основи функціонування роздрібною торгівлі

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5].

1. Методичні підходи щодо визначення потреби у торгових об'єктах та їх розміщення.

2. Організація торговельної мережі в зарубіжних країнах.

Тема 4. Основи проектування і будівництва магазинів та організація торговельно-технологічних процесів

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 6].

1. Вимоги до облаштування та планування торговельного залу магазину. Техніко-економічні показники використання приміщень.

2. Основні шляхи подальшого розвитку роздрібною торгівлі в Україні.

Тема 5. Позамагазинні форми роздрібного продажу товарів

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 13].

1. Порядок продажу товарів через дрібнороздрібну торговельну мережу.

2. Зарубіжний досвід розвитку напівстаціонарної та пересувної дрібнороздрібною торговельної мережі. Нові форми позамагазинного продажу товарів.

Тема 6. Організація торговельного обслуговування покупців

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 2, 5].

1. Захист прав споживачів у торгівлі. Правила і порядок повернення та/або обміну товарів

2. Державний і громадський контроль за виконанням нормативних актів щодо забезпечення належного торговельного обслуговування населення.

Тема 7. Організаційні основи діяльності підприємств оптової торгівлі. Види посередників в оптовій торгівлі та їхні функції

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 7, 8].

1. Організація оптової торгівлі в країнах ринкової економіки.

2. Законодавчо-нормативна база, що регулює види оптових посередників в оптовій торгівлі.

Тема 8. Організація товаропостачання роздрібною торговою мережі

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 7, 8].

1. Фактори, що впливають на організацію товаропостачання.

2. Формування маршрутів і графіків завезення товарів.

Тема 9. Складська мережа

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 7, 8].

1. Методичні підходи щодо визначення потреби у складах та їх розміщення.

2. Техніко-економічні показники використання складів.

Тема 10 Організація технологічних процесів на складах

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 8].

1. Організація приймання товарів за кількістю та якістю на товарному складі.

2. Розміщення та раціональне зберігання товарів на складі, шляхи скорочення товарних збитків.

Тема 11. Організація і технологія тарних операцій в торгівлі

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 8].

1. Тенденції розвитку світової пакувальної індустрії. Шляхи розвитку пакувальної галузі.

2. Поняття тарообігу: організація приймання, відкриття, зберігання та повернення тари.

Тема 12. Організація перевезень торговельних вантажів і транспортно-експедиторського обслуговування

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 8].

1. Особливості організації перевезення товарів водним та авіаційним транспортом.

2. Організація транспортно-експедиційного обслуговування підприємств торгівлі.

Зміст, порядок виконання та критерії оцінювання самостійної роботи студентів наведено на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: <https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=841>.

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;

- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Не передбачено навчальним планом.

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються наступні форми оцінювання та схема розподілу балів:

Осінь 2021/2022 н. р.

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1	Поточний контроль	60	
1.1	<i>Тема 1</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.2	<i>Тема 2</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.3	<i>Тема 3</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.4	<i>Тема 4</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.5	<i>Тема 5</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.6	<i>Тема 6</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.7	<i>Тема 7</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.8	<i>Тема 8</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.9	<i>Тема 9</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.10	<i>Тема 10</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
	Тестування на Порталі	1	
1.11	<i>Тема 11</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.12	<i>Тема 12</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
2	Підсумковий семестровий контроль (письмова екзаменаційна робота)	40	
2.1	Завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування).	20	
2.2	Теоретичне завдання на оцінювання практичних навичок	10	
2.3	Практичне завдання на оцінювання професійних вмінь	10	
3	Оцінка з дисципліни	100	

Під час організації освітнього процесу на Порталі використовуються наступні елементи:

- виконання практичних завдань: елемент «Завдання»;
- тестування: елемент «Тест».

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС. Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1. Основні джерела інформації

1. Балджи М. Д. Економіка та організація торгівлі: навчальний посібник / М. Д. Балджи, І. А. Допіра, В. О. Однолько. – Київ : Кондор – Видавництво, 2017. – 368 с.
2. Про захист прав споживачів [Електронний ресурс] : Закон України від

12.05.1991 № 1023-ХІІ/ Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>. – Станом на 05.06.2021 – Назва з екрана.

3. Пак А. В. Практикум з навчальної дисципліни «Організація торгівлі» з дисципліни для студентів спеціальності 075 «Маркетинг», 073 «Менеджмент організацій», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / А. В. Пак, Н. М. Курилова. –Харків: Стиль-Іздат, 2021. – 80 с. – Рукопис.

8.2. Додаткові джерела інформації

4. Голошубова Н. О. Організація торгівлі : підручник / Н. О. Голошубова. – Київ. : Київський національний торговельно-економічний університет, 2012. – 680 с. – Режим доступу: <http://194.44.112.13/chytalna/7113s/index.html>.

5. Апопій В. В. Організація торгівлі: підручник / В. В. Апопій, І. П. Міщук. – Київ : Центр навчальної літератури, 2009. – 632 с.

6. Управління товарооборотом підприємств роздрібною торгівлі : монографія / І. В. Височин. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2012. – 544 с.

7. Внутрішня торгівля в Україні: економічні умови ефективного розвитку: монографія / А. А.Мазаракі, В. Д Лагутін, А. Г. Герасименко [та ін.] – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2016. – 864 с.

8. Оптова торгівля в Україні : монографія / А. А. Мазаракі, Г. М. Богославець, О. М. Трубей, А. М. Носуліч. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2016. – 208 с.

9. Babenko, V., Syniavska, O. (2018). Analysis of the current state of development of electronic commerce market in Ukraine. *Technology audit and production reserves*, 5, 4(43), 40B45. DOI: <https://doi.org/10.15587/2312B8372.2018.146341>.

10. Голошубова Н. О. Організація і технологія торгівлі спожитковими товарами : навчальний посібник / Н. О. Голошубова. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2007. – 272 с.

11. Підприємницькі мережі в торгівлі / Н. О. Голошубова, О. О. Кавун, В. М. Торопков, О. П. Бегларашвілі, Т. М. Григоренко ; за редакції Голошубової Н. О. – Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2014. – 344с.

12. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Кодекс України від 16.01.2003 436-IV/ Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Станом на 05.06.2021 – Назва з екрана.

13. Веб-портал журналу «Розничная торговля» [Електронний ресурс] : [Портал]. – Режим доступу: <https://www.retail.ru>. – Станом на 05.06.2021. – Назва з екрана.

14. Веб-портал журналу «Новости розничной торговли» [Електронний ресурс] : [Портал]. – Режим доступу: <https://www.retaildive.com/news>. – Станом на 05.06.2021. – Назва з екрана.